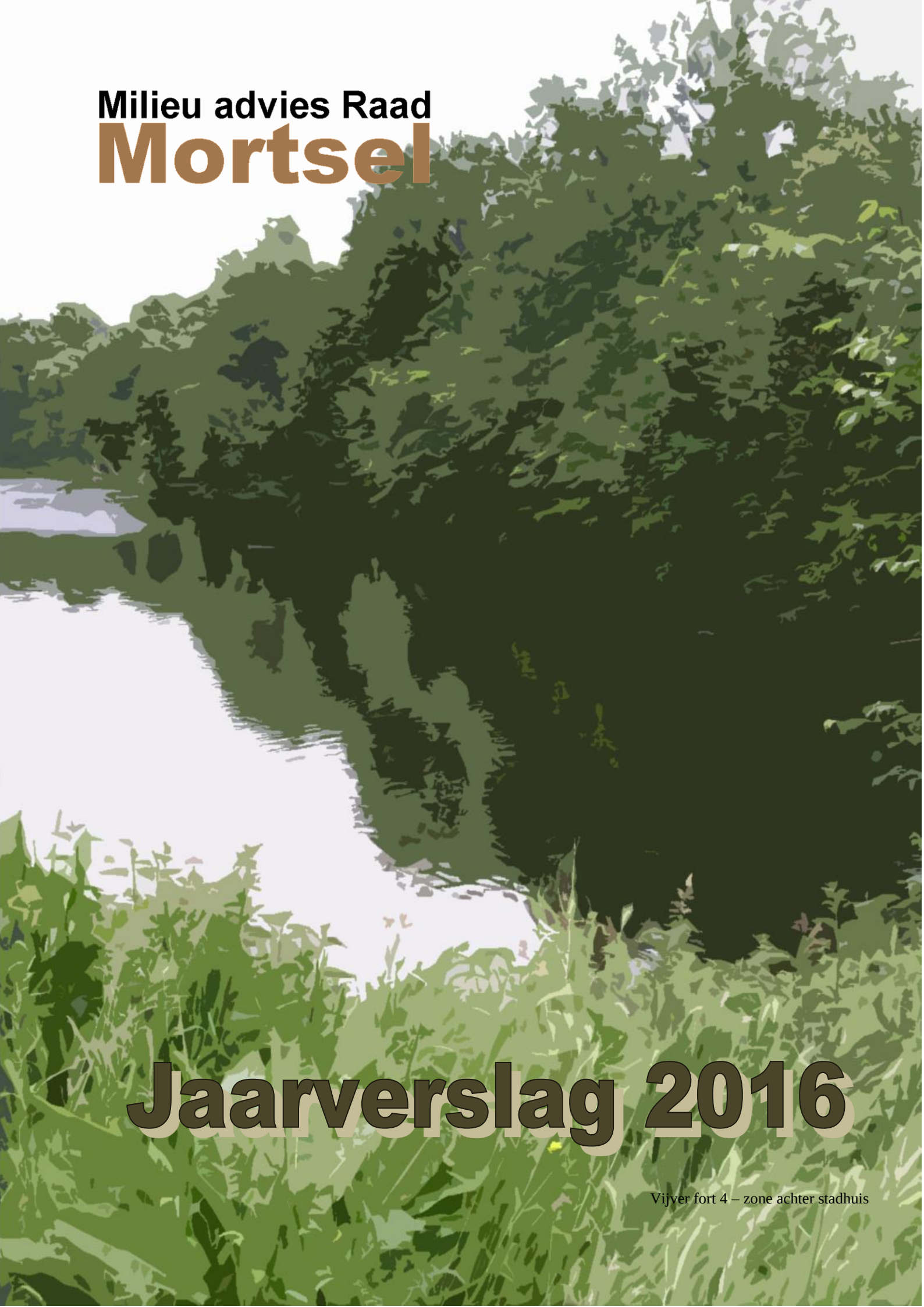
Milieu advies Raad
Mortsel

Jaarverslag 2016

Vijver fort 4 – zone achter stadhuis

Milieu Adviesraad Mortsel
p/a Technische dienst, Stadsplein 1, B-2640 Mortsel
tel: 03-444 18 43 fax: 03-444 18 39
Email: info@milieuraadmortsel.be http://www.milieuraadmortsel.be

wettelijk depot: D/2017/10.332/1

1. Inhoud

1. Inhoud 3
2. Inleiding 4
3. Bestuurlijk kader waarbinnen de milieuraad werkt 5
   a. De statuten: 5
   b. Afsprakennota: 5
   c. Huishoudelijk reglement: 5
4. Samenstelling en aanwezigheden in 2016 5
   a. Lidmaatschap van de milieuraad: 5
   b. Aanwezigheden in 2016: 5
   c. Bestuur van de milieuraad in 2016: 6
   d. Ledenaantallen 2016 - 2017: 6
   e. Vertegenwoordiging van de diverse instanties en organisaties: 7
   f. Evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in milieuraad: 7
   g. Vorming van de leden: 7
5. Financieel verslag 2016 8
   a. Algemeen: 8
   b. Overzicht van alle bewegingen: 8
   c. Samenvatting van de inkomsten en uitgaven werkingsmiddelen: 8
   d. Verloop middelen milieuraad tijdens 2016: 8
   e. Bespreking: 9
   f. Financiële middelen: 9
   g. Logistieke ondersteuning door het stadsbestuur: 9
   h. Informatieve en educatieve ondersteuning van de milieuraad: 9
6. Overzicht van de bijeenkomsten in 2016 10
   a. Algemeen: 10
   b. Themavergaderingen: 10
   c. De belangrijkste agendapunten en activiteiten in 2016: 11
7. Overzicht van de uitgebrachte adviezen 11
   a. Algemeen: 11
8. Externe communicatie 11
   a. Website www.milieuraadmortsel.be: 11
   b. Website www.milieuraad.be: 11
   c. Publicaties in de pers: 12
   d. Publicaties in Mortsel Info: 12
9. Sensibilisatieacties en andere initiatieven 12
   a. Acties 12
      1. Stookolietanks: 12
      2. Kippenactie: 13
      3. Behaag Mortsel: 13
      4. Insectenhotels: 14
      5. Nestkasten: 14
      6. Asbest 14
      7. Groendaken: 14
10. Vertegenwoordiging in andere overlegorganen 15
   a. Burenraad Agfa-Gevaert: 15
   b. Overlegcomité luchthaven Antwerpen: 15
   c. Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening: 15
   d. Adviesraad Wonen Mortsel: 15
11. Globale evaluatie van de werking van de milieuraad 16
12. Bijlagen: 18
   a. Bijlage 1: Detail inkomsten en uitgaven voor werking milieuraad 18

2. Inleiding

De Mortselse Milieu Adviesraad bestaat uit een groep inwoners die op totaal vrijwillige basis maandelijks samenkomen om te discussiëren over lokale milieuthema's.

De leden van de milieuraad hebben verschillende achtergronden en hebben elk een eigen expertise. Partijpolitieke of persoonlijke belangen spelen geen rol in de debatten. Er wordt uitgegaan van een kritische, innoverende en opbouwende kijk op het Mortselse milieubeleid, wat elementen zijn die onderdeel uitmaken van een goed functionerende milieuraad.

De leden van de milieuraad werken op basis van:
- Persoonlijke kennis en expertise vanuit professionele context
- Ervaringen uit de thuissituatie
- Waarnemingen uit buurt of wijk, 24 uur op 24
- Contacten die ze onderhouden met de bevolking en professionelen
- Ervaringen uit de werksituatie of vrijetijdsbesteding

De leden van de milieuraad hebben een grote portie engagement. Op maandelijkse basis vergaderen ze onbaatzuchtig en zonder enige vergoeding rond milieuthema's. De gemeenschappelijke ambitie is mee te werken aan een betere en aangename leefomgeving in de stad.

De leden van de milieuraad vormen ook een niet te onderschatten communicatiekanaal naar de bevolking toe:
- De milieuraad informeert de bevolking én wordt door hen geïnformeerd
- De milieuraad sensibiliseert

De milieuraad organiseert ook diverse initiatieven waardoor brede lagen van de bevolking laagdrempelig in contact gebracht worden met deelaspecten van het milieubeleid.

De milieuraad streeft ernaar een belangrijke meerwaarde te leveren aan het gemeentelijk milieu- en natuurbeleid. Via een kritische, doch constructieve houding tracht de milieuraad de inhoudelijke kwaliteit van het gevoerde beleid te verbeteren.

Dit jaarverslag schetst bondig de werking van de Mortselse Milieu Advies Raad gedurende 2016, met waar nodig de evoluties voor 2017.

3. Bestuurlijk kader waarbinnen de milieuraad werkt

a. De statuten:

De statuten van de Milieu Advies Raad werden vastgelegd tijdens de zitting van de gemeenteraad van 29 juni 1992.

De statuten werden in 1999 aangepast om autonoom (en dus flexibel) over de werkingsmiddelen te kunnen beschikken (beslissing gemeenteraad 14/12/1999).

Op 8 mei 2003 werden de statuten nogmaals aangepast. Deze aanpassing werd gevraagd door de stad Mortsel, als gevolg van de evaluatie van de samenwerkingsovereenkomst Vlaams Gewest – gemeenten "Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling" van december 2001. Er werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om, naast de opgelegde wijzigingen, de overige bepalingen van de statuten ook af te stemmen op de tekst van het convenant.

b. Afsprakennota:

De evaluatie van de samenwerkingsovereenkomst voorzag ook het opstellen van een "afsprakennota tussen het stadsbestuur en de milieuraad". Deze nota werd goedgekeurd door de gemeenteraad op 30 september 2003.

c. Huishoudelijk reglement:

Een huishoudelijk reglement regelt de dagdagelijkse werking van de milieuraad.

4. Samenstelling en aanwezigheden in 2016

a. Lidmaatschap van de milieuraad:

De statuten van de milieuraad leggen volgende voorwaarden op aan het lidmaatschap:

- Elke Mortselse burger kan stemgerechtigd lid van de milieuraad worden door aan minstens 50 % van de vergaderingen deel te nemen.
- Om stemgerechtigd te zijn, mag men geen politiek mandaat uitoefenen of tewerkgesteld zijn als stedelijk ambtenaar.

b. Aanwezigheden in 2016:

(alle personen die slechts één maal aanwezig waren werden niet vermeld)

	Status			Aanwezigheid 2016								
	2015	2016	%	22/01	05/02	19/03	02/04	21/05	04/06	12/11	03/12	08/12
Desmyter Jan	SL	SL	100%	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Mertens Erik	NL	NL	100%	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Tobback Marc	SL	SL	100%	A	A	A	A	A	A	A	A	A
D'Hulster Steve	NL	NL	89%	A	A	A		A	A	A	A	A
Hateau Roland	SL	SL	89%	A	A	A	A	A	A		A	A
Creemers Annemie	SL	SL	78%	A	A	A	A	A	V	V	A	A
Adams Jan	SL	SL	67%	A	A	A		V	A	A	A	V
Lambert Griet	SL	SL	67%	A	A	A	V	V	A	V	A	A
Van Tilburgh Eric	DN	SL	67%		A	A	A	A		A	A	
Cuypers Koen	SL	SL	56%	A			A	A	V		A	A
De Schepper Guido	DN	DN	33%			A		A		V	A	V
Lauwers Geert		DN	33%					A	V	V	A	A
Van Acker Leen		DN	33%			V	A	A	V	A	V	V
Lauwers Charles	SL		11%	A								
Van Hove Arnold	DN		11%									A
Vanhulle Hans	SL		11%		A							
Serra Siderol Vicente	SL		0%	V								

(legende: SL = stemgerechtigd lid; NL = niet stemgerechtigd lid; DN = deelnemer; A = aanwezig; V = verontschuldigd)

c. Bestuur van de milieuraad in 2016:

Voorzitter: Jan Desmyter
Secretaris: Marc Tobback
Milieu-ambtenaar: Erik Mertens

Dagelijks bestuur: Annemie Creemers
Jan Desmyter
Aagje Geerardyn
Erik Mertens
Marc Tobback

d. Ledenaantallen 2016 - 2017:

De milieuraad bestond in 2016 uit 10 stemgerechtigde leden. Rekening houdend met de aanwezigheden in 2016 zal de Milieu Advies Raad voor werkjaar 2017 bestaan uit 10 leden, waarvan 8 stemgerechtigd zijn.

Drie stemgerechtigde leden uit 2016 vallen in 2017 af (twee personen waren onvoldoende aanwezig, één persoon is naar een andere gemeente verhuisd).
De overige zeven stemgerechtigde leden uit 2016 behouden hun statuut.

Er is één persoon die reeds lang aan de vergaderingen deelneemt, die in 2017 stemgerechtigd wordt omdat hij op meer dan de helft van de vergaderingen aanwezig was.

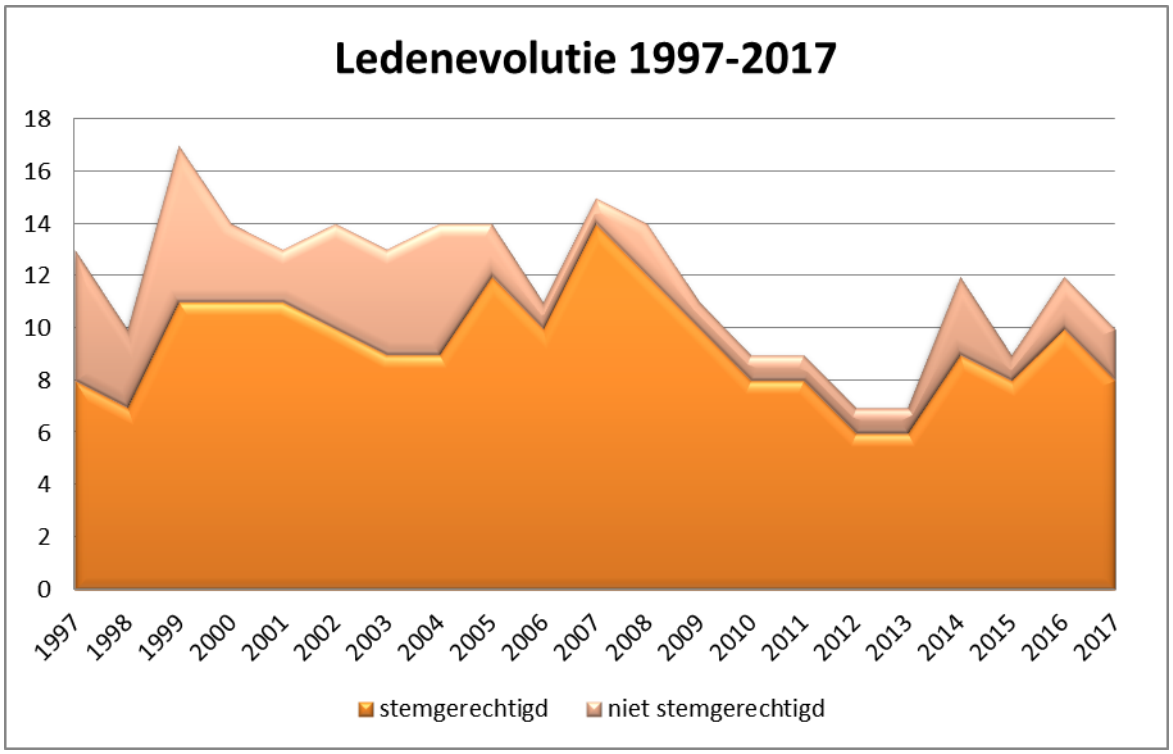
De schepen bevoegd voor milieu (Steve D'Hulster) nam deel aan 7 van de 9 vergaderingen.

De milieuambtenaar (Erik Mertens) nam deel aan alle vergaderingen. Hij is niet-stemgerechtigd lid omdat hij verbonden is aan het stadsbestuur.

Voor activiteiten buiten de vergaderkalender van de milieuraad konden we steeds rekenen op de medewerking van de leden én andere vrijwilligers. Dit stelde ons in staat om initiatieven zoals de behaag-actie en de kippenactie tot een goed einde te brengen.

Overzicht ledenevolutie:

jaar	aantal leden				
	stemgerechtigd		niet stemgerechtigd		totaal
1997	8	(61 %)	5	(39 %)	13
1998	7	(70 %)	3	(30 %)	10
1999	11	(65 %)	6	(35 %)	17
2000	11	(79 %)	3	(21 %)	14
2001	11	(85 %)	2	(15 %)	13
2002	10	(71 %)	4	(29 %)	14
2003	9	(71 %)	4	(29 %)	13
2004	9	(64 %)	5	(36 %)	14
2005	12	(86 %)	2	(14 %)	14
2006	10	(91 %)	1	(9 %)	11
2007	14	(93 %)	1	(7 %)	15
2008	12	(86 %)	2	(14 %)	14
2009	10	(91 %)	1	(9 %)	11
2010	8	(89 %)	1	(11 %)	9
2011	8	(89 %)	1	(11 %)	9
2012	6	(86 %)	1	(14 %)	7
2013	6	(86 %)	1	(14 %)	7
2014	9	(75 %)	3	(25 %)	12
2015	8	(89 %)	1	(11 %)	9
2016	10	(83%)	2	(17%)	12
2017	8	(80%)	2	(20%)	10

e. Vertegenwoordiging van de diverse instanties en organisaties:

In Mortsel kennen we één officiële milieuvereniging (Natuurpunt "Land van Reyen") waarvan de deelorganisatie 'kern Mortsel' deel uitmaakt van de milieuraad.

De Transitie-beweging neemt regelmatig deel aan de vergaderingen van de milieuraad.
Een aantal personen van de Transitiebeweging zijn ook actief in de lokale VELT-afdeling (socioculturele vereniging die een ecologische leefwijze concreet gestalte wil geven)

Daarnaast zijn nog enkel andere milieuverenigingen actief in Mortsel die (nog) niemand afgevaardigd hebben in de milieuraad:

- Het Bessem comité (actiegroep die specifiek werkt rond de bescherming van het Bessem gebied)
- De Fietsersbond
- Werkgroep milieueducatie fort 4

Bepaalde instanties en/of organisaties werden in het verleden reeds enkele malen benaderd, doch enkel Agfa-Gevaert heeft een afgevaardigde gezonden.

Geen enkele Mortselse politieke partij heeft een officiële vertegenwoordiger in de raad. Één gemeenteraadslid heeft wel enkele vergaderingen bijgewoond.

Schepen Steve d'Hulster die o.a. bevoegd was voor milieu, mobiliteit, ruimtelijke ordening en openbare werken was in 2016 op zeven van de negen vergaderingen aanwezig.

f. Evenwichtige aanwezigheid van mannen en vrouwen in milieuraad:

In principe dient de milieuraad te voldoen aan de 1/3^{e}-regel zoals wettelijk voorgeschreven (wet 20/08/1998 - art. 120bis gemeentewet). Volgens de gemeentewet kan er aan het stadsbestuur een gemotiveerde aanvraag tot afwijking aangevraagd worden.

In 2016 voldeed de samenstelling van de milieuraad niet aan de norm. Ook in 2017 zal niet voldaan kunnen worden aan de norm.

De Mortselse milieuraad heeft een "open" structuur. Iedereen kan de vergaderingen bijwonen en lidmaatschap hangt enkel af van een vrijwillige aanwezigheid van belangstellenden in de vergaderingen. Daardoor is de verhouding tussen beide geslachten niet te sturen.

g. Vorming van de leden:

In de milieuraad van november werd in het kader van een "open" milieuraad rond de samenaankoop van groendaken informatie verstrekt over groendaken: Mogelijkheden, opportuniteiten en goede praktijken.

5. Financieel verslag 2016

a. Algemeen:

Sinds 2000 beheert de milieuraad zelf zijn middelen via een eigen bankrekening (statuutwijziging, goedgekeurd in de gemeenteraad van 14 december 1999). Dit laat toe uitgaven soepel te plannen. Indien er minder uitgaven zijn dan voorzien in het budget, zullen de resterende middelen toegevoegd worden aan deze van het volgende jaar.

De bankrekening wordt ook gebruikt als wachtrekening om gelden te ontvangen van acties (zoals de acties "Behaag Mortsel" en de verkoop van kippen).

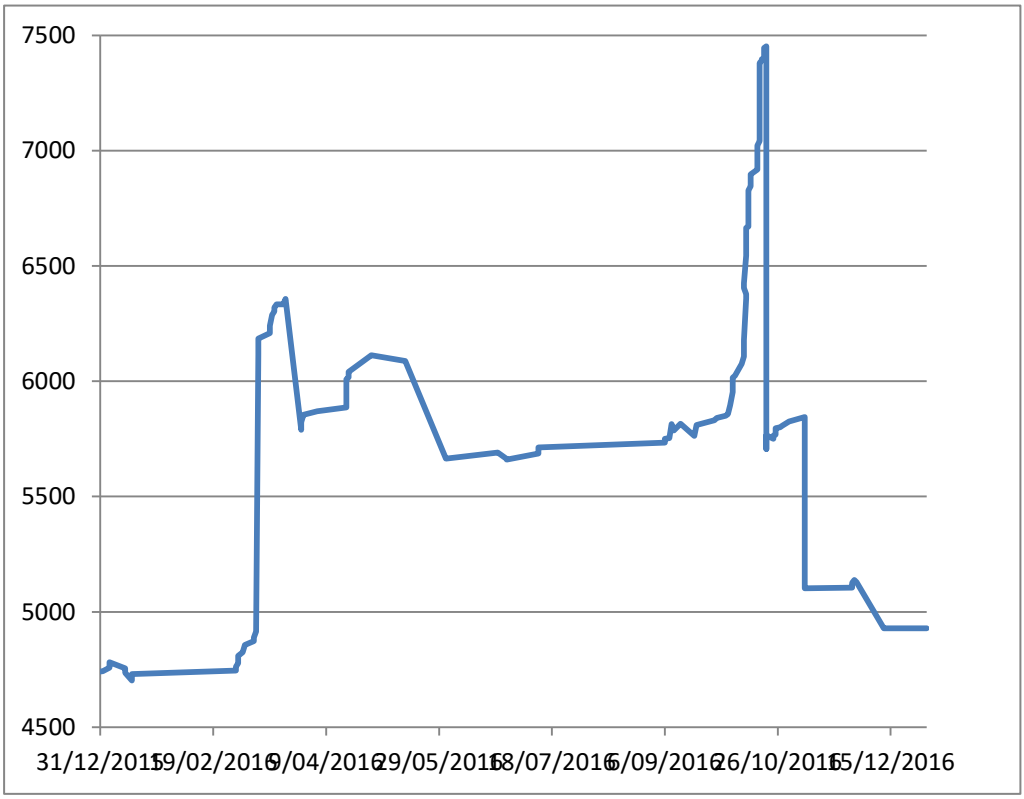
b. Overzicht van alle bewegingen:

Een gedetailleerd overzicht van alle bewegingen i.v.m. de werking van de milieuraad is beschikbaar in bijlage 1.

c. Samenvatting van de inkomsten en uitgaven werkingsmiddelen:

		Bedrag
Inkomsten:		
	Intresten :	1,36
	Werkingsmiddelen stad :	1200,00
Uitgaven:		
Acties :		
	asbest (analysen)	55,14
	bijenhotels	-597,22
	behaagactie	-24,30
	kippenactie	-27,51
	nestkasten	-42,65
Werkingskosten :		
	bureelkosten	-15,98
	sensibilisatie	-200,00
	werking	-79,30
	website	-28,66
	SALDO:	***240,88***

d. Verloop middelen milieuraad tijdens 2016:

e. Bespreking:

2016 werd ingezet met een overdracht van 4.741,35 euro uit 2015. De milieuraad heeft op de uitstaande sommen in 2015 ook nog 1.36 euro intresten ontvangen.

De werkingsmiddelen van de stad (1.200,- euro voor 2016) werden in maart 2016 uitbetaald.

Het werkjaar 2016 werd afgesloten met een beschikbaar bedrag van 4.982,23 euro. Het aanhouden van een reserve is echter nuttig of noodzakelijk om:

- De uitgaven te dekken tot de subsidie van 2017 uitbetaald wordt.
- De nog niet gefactureerde asbestanalysen te betalen.
- Nieuwe sensibilisatieprojecten uit te werken.

De grootste uitgavenposten in 2016 vormt de aankoop van insectenhotels.

f. Financiële middelen:

In 2016 heeft de Milieu Advies Raad 1.200,- euro toelage van de stad Mortsel ontvangen..

g. Logistieke ondersteuning door het stadsbestuur:

Van de stad ontvangt de milieuraad o.a. volgende ondersteuning:

- Het stadsbestuur staat in voor de verzending van de briefwisseling van de milieuraad.
- Het stadsbestuur staat in voor de verzekering ‘ongevallen’ en ‘burgerlijke aansprakelijkheid’ voor de medewerkers aan milieuraad-activiteiten zoals ‘behaagactie’, kippenactie, nestkastenactie, …
- De milieuraad kan gebruik maken van de fotokopieerapparatuur (voor kleine oplagen drukwerk).
- De milieuraad kan gratis beschikken over vergaderlokalen en uitrusting voor informatie- en sensibilisatievergaderingen.
- De milieuraad kan gratis een zaal reserveren voor grotere evenementen.
- Het stadsbestuur stelt gratis webruimte ter beschikking voor de website van de adviesraad.
- Het stadsbestuur levert logistieke steun voor het organiseren van de behaagactie. (o.a. werkruimte, goederenontvangst, kantoorbenodigdheden).
- Het stadsbestuur heeft informele steun geleverd voor het collectieve tanksaneringsproject en de samenaankoop van groendaken.
- Het stadsbestuur stelt ruimte ter beschikking in het stedelijke informatieblad. Zie: externe communicatie - publicatie in "Mortsel Info"

h. Informatieve en educatieve ondersteuning van de milieuraad:

Het stadsbestuur bezorgt de milieuraad de informatiebrochures die haar toegezonden worden door verschillende instanties.

De bezorging van de agenda en de verslagen van de gemeenteraad verliep in 2016 correct.

6. Overzicht van de bijeenkomsten in 2016

a. Algemeen:

De vergaderingen van de Milieu Advies Raad staan open voor alle belangstellenden. Iedereen heeft er spreekrecht.

De milieuraad vergadert in principe op vaste data:
- 2e donderdag van de maand: milieuraad (wordt verschoven indien deze samenvalt met een gemeenteraadscommissie)
- 4e maandag van de maand: vergadering dagelijks bestuur - deze vergadering vervalt meestal omdat er via e-mail overlegd wordt.
- Tijdens de maanden juli en augustus is er geen vergadering van de milieuraad
- Indien de vergaderdata samenvallen met (school)vakantiedagen, dan worden deze verschoven

In 2016 werden er 9 vergaderingen van de milieuraad gehouden. De vergadering van november werd ingevuld met een infoavond rond de samen aankoop van groendaken.

Het aantal deelnemers aan de vergaderingen van de milieuraad lag in 2016 in de lijn van eerdere jaren. Gemiddeld waren er 13 personen aanwezig (minimum: 7; maximum: 41; mediaan: 10).

Gemiddeld 63 % van de stemgerechtigde leden waren aanwezig op de vergadering.

Het aantal deelnemers op de vergaderingen is in volgende tabel in detail opgegeven:

werkjaar	aantal vergaderingen	gemiddeld aantal deelnemers
1996	10	18
1997	9	12
1998	10	15
1999	11	16
2000	9	17
2001	10	18
2002	10	14
2003	10	12
2004	10	12
2005	11	12
2006	10	15
2007	10	12
2008	10	12
2009	11	12
2010	10	17
2011	9	14
2012	9	9
2013	10	11
2014	8	12
2015	8	11
2016	9	13

Het dagelijkse bestuur van de milieuraad had regelmatig informele (via e-mail en telefoon) besprekingen ter voorbereiding van de open vergaderingen van de milieuraad.

b. Themavergaderingen:

Samenaankoop groendaken

De vergadering van 17 november 2016 stond in het teken van de samen-aankoop van groendaken.
De voor de samen-aankoop geselecteerde leverancier (Werner Breesch - Groendak Antwerpen - www.groendak.info) gaf een uitgebreide voorstelling van de verschillende systemen (lagen opbouw en cassettes) met hun voor- en nadelen. Er was eveneens aandacht voor het na-isoleren van daken in combinatie met een groendak.

Aan deze infoavond participeerden 41 personen, waarvan een deel die ingeschreven hadden op de projectoproep. De andere personen hadden de aankondiging voor de infoavond in de pers gelezen.

c. De belangrijkste agendapunten en activiteiten in 2016:

7 januari 2016:
- Verkiezing nieuw bestuur milieuraad
- Advies krachtlijnen nieuw bouwreglement

4 februari 2016:
- Landschapspark Zuidrand: verdere uitbouw van een Groen-blauw netwerk
- Klimaatactieplan

3 maart 2016:
- Klimaatactieplan - water

14 april 2016:
- Klimaatactieplan: toelichting actiepunt "wonen"
- Herbestemming oud recyclagepark/gemeentelijke werf - nota aandachtspunten

12 mei 2016:
- Klimaatactieplan: toelichting actiepunt "wonen"
- Oproep klimaatbomen
- Voorstelling fietsbarometer

9 juni 2016:
- Wandeling op fort 4 en trage wegen.

8 september 2016
- Klimaatactieplan: toelichting actiepunt "mobiliteit"
- Herbestemming oud recyclagepark/gemeentelijke werf - nota aandachtspunten

10 oktober 2016:
- Toelichting RUP Centrum
- Ontwerpplan nieuwe aanleg kruispunt Drabstraat/Krijgsbaan

17 november 2016:
- Open milieuraad/infoavond samen-aankoop groendaken

8 december 2016:
- Voorstelling inrichtingsplan fase 1 sportlandschap
- Voorontwerp renovatie stadhuis/dienstencentrum
- Nieuwe bomen in Mortsel – planning plantseizoen 2016-2017
- Bouwproject “Ekkart”

7. Overzicht van de uitgebrachte adviezen

a. Algemeen:

In 2016 werden geen formele adviezen uitgebracht.

Rond het bouwreglement heeft de milieuraad geparticipeerd in het advies van de GECORO.

8. Externe communicatie

a. Website www.milieuraadmortsel.be:

Vanaf juni 1998 beschikt de milieuraad over haar eigen website én een eigen domeinnaam: http://www.milieuraadmortsel.be (sinds 2001).

Alle verslagen sinds 1997 en de adviezen sinds de start van de milieuraad in 1997 zijn voor iedereen online consulteerbaar.

De website wordt door de milieuraad zelf beheerd en is geplaatst op de webserver van de stad Mortsel.

b. Website www.milieuraad.be:

Op 16 september 2003 werd de portaalsite www.milieuraad.be officieel gelanceerd. Op deze website vindt men informatie voor, van, over en door alle gemeentelijke, provinciale en gewestelijke milieuraden.

De Mortselse milieuraad heeft geen gebruik gemaakt van de faciliteit om ook op deze portaalsite een webstek te creëren. Dit zou impliceren dat er twee websites onderhouden zouden moeten worden.

Er is gekozen om op www.milieuraad.be de basisinformatie van de Mortselse milieuraad te publiceren en de bezoekers door te verwijzen naar de eigen website www.milieuraadmortsel.be.

De diensten van www.milieuraad.be worden wel gebruikt om mailings te zenden naar andere milieuraden in Vlaanderen.

c. Publicaties in de pers:

In 2016 werden geen betalende advertenties geplaatst in de lokale pers.

Persberichten resulteerden dit jaar niet in krantenartikelen.

d. Publicaties in Mortsel Info:

De duurzaamheidsambtenaar zorgt voor de publicatie van artikels in het stedelijk informatieblad.

We moeten hier echter wel rekening houden met de lange periode tussen de deadline voor de artikels en de publicatiedatum (6 weken). Dit maakt dit communicatiemiddel ongeschikt om agenda's voor vergaderingen of kort geplande activiteiten aan te kondigen.

"Mortsel Info" voldoet prima om acties zoals de tankslag of de behaagactie te ondersteunen: er moet een grote hoeveelheid informatie verspreid worden en deze kan lang op voorhand samengesteld worden.

Alle vergaderingen van de milieuraad werden in 2016 in 'Mortsel info' aangekondigd.

De acties van de milieuraad (stookolietanks, behaagactie, insectenhotels, nestkastenactie, kippenactie, samen-aankoop groendaken…) en de themavergaderingen kregen traditiegetrouw steeds een ruime plaats in het blad.

9. Sensibilisatieacties en andere initiatieven

a. Acties

1. Stookolietanks:

Met de tankslag wil de milieuraad de burgers de gelegenheid geven om op een voordelige wijze (volumevoordeel door verschillende werven gelijktijdig aan te besteden) hun oude stookolietank op een verantwoorde wijze buiten dienst te stellen.
De actie werd gelanceerd in 2004 en wordt jaarlijks herhaald om aan de vraag van de burger te kunnen voldoen.

Na een oproep in "Mortsel info" en door spontane meldingen werden opnieuw 36 tanks bijeengebracht die in november 2016 opgeruimd werden. Dit brengt het totaal op 413 opgeruimde tanks via de groepsaankoop van de milieuraad.

Tot 2016 organiseerde IGEAN eveneens een tankslag in de andere gemeenten in haar werkingsgebied.
IGEAN heeft beslist hiermee te stoppen omdat de vraag van de burger afgenomen is.
De getallen uit Mortsel kunnen dit niet bevestigen zodat er een geen aanwijzing is dat het initiatief overbodig is.
De volgende campagne is gepland in het najaar 2017

Tankslag	Datum	Aantal geneutraliseerde tanks
1	november 2004	62
2	juni 2005	33
2bis	november 2005	13
3	juni 2006	15
4	juni 2007	26
5	juni 2008	11
6	juni 2009	37
7	juni 2010	36
8	juni 2011	26
9	september 2012	22
10	oktober 2013	33
11	oktober 2014	33
12	oktober 2015	30
13	november 2016	36
TOTAAL:		**413**

2. Kippenactie:

Met de verkoop van kippen wil de milieuraad een bijdrage leveren in de beperking van de GFT-afval. De verkoop in 2016 viel wat tegen, zowel naar aantal verkochte kippen als naar het aantal deelnemende gezinnen. De verkoop zat op hetzelfde niveau van 2011. Een duidelijke verklaring voor dit tegenvallende cijfer is er niet.

	aantal kippen	aantal klanten
2002	110	29
2003	109	27
2004	120	28
2005	94	29
2009	185	50
2010	79	27
2011	50	18
2012	92	32
2013	71	24
2014	76	25
2015	74	28
2016	53	16

3. Behaag Mortsel:

Sinds 1996 wordt jaarlijks in de herfst een "behaagactie" in samenwerking met "Natuurpunt" georganiseerd. Het doel hiervan is meer streekeigen groen in de stedelijke omgeving aan te planten.

De totale verkoop in 2016 bedroeg 991 planten, een equivalent voor 267 meter hagen. Deze planten werden verdeeld aan 30 gezinnen.

Overzicht van de verkoop van klimplanten:

klimplant	aantal planten															
	2001	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Aantal klimplanten	176	61	70	19	10	/	30	51	21	32	30	21	14	11	20	15
Aantal klanten:	41	28	19	8	4	/	11	14	10	10	10	7	7	6	8	7

Overzicht van de verkoop van haagplanten en bomen:

pakket	aantal pakketten									
	1998	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**
Aantal klanten:	?	62	63	59	44	42	43	62	40	45
Totaal aantal planten:	2600	3840	4938	3791	2623	2942	2438	2630	2243	2364
Aantal meter haag geplant:	703	1114	1494	1047	733	786	759	1185	750	690
Gemengde pakketten	27%	46%	32%	34%	26%	19%	52%	41%	39%	24%
Pakketten van één soort	73%	54%	68%	66%	74%	81%	48%	59%	61%	76%

pakket	aantal pakketten									
	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	
Aantal klanten:	53	37	25	43	29	24	25	27	38	
Totaal aantal planten:	3086	2243	1280	2061	1714	1061	988	991	2128	
Aantal meter haag geplant:	885	579	418	543	459	281	293	267	542	
Gemengde pakketten	52%	11%	64%	15%	9%	16%	17%	17%	10%	
Pakketten van één soort	48%	89%	36%	85%	91%	84%	83%	83%	90%	

4. Insectenhotels:

Het gaat niet goed met de bijen. Onze belangrijkste bondgenoten in de voedselproductie sterven letterlijk uit. Honingbijen verdwijnen uit hun kasten en studies tonen aan dat de wilde bijensoorten het zo mogelijk nog slechter doen.

Dit is niet alleen slecht nieuws voor de biodiversiteit, maar ook voor de mens. Honingbijen en wilde bijen zijn de belangrijkste bestuivers van wilde planten en heel wat land- en tuinbouwgewassen. De bijen hebben het vooral moeilijk door het gebruik van pesticiden en een gebrek aan voedsel en nestgelegenheid.

Met de verkoop van bijenhotels willen we als milieuraad sensibiliseren en de beschikbare nestgelegenheid verhogen.

Er werd een leverancier gevonden van betaalbare bijenhotels. Er werd een groot en een klein model geselecteerd voor de verkoop.

Ten opzichte van 2015, het eerste jaar dat ze aangeboden werden, is er een grote terugval.
Bij de geplande actie in 2017 zullen we kunnen zien of deze terugval structureel is.

	aantal insectenhotels	
	2015	**2016**
Aantal insectenhotels	58	18
Aantal klanten:	36	16

5. Nestkasten:

In 2015 werd ook terug gestart met de verkoop van mezenkasten. De vier verschillende modellen zijn afkomstig van dezelfde leverancier als de insectenhotels. Ze werden eveneens tegen groothandelsprijs verkocht, wat ze erg aantrekkelijk maakten.

In 2016 werd de actie herhaald, doch met een gereduceerd aanbod omdat het aanbod betaalbare nestkastjes van onze leverancier ingekropen was.

	aantal nestkastjes	
	2015	**2016**
Aantal nestkastjes	134	48
Aantal klanten:	36	23

Net als bij de bijenhotels is er ten opzichte van 2015, het eerste jaar dat ze terug aangeboden werden, een grote terugval. Bij de geplande actie in 2017 zullen we kunnen zien of deze terugval structureel is.

6. Asbest

Ook in 2016 zijn er een beperkt aantal adviezen bij burgers thuis gegeven rond asbesttoepassingen, deels als gevolg van plaats zoeken bij saneren van stookolietanks in de kelder, deels via de milieudienst.
Deze actie is in 2016 niet expliciet in de kijker gezet.

Uit deze plaatsbezoeken zijn ook nog een viertal staalnames gevolgd.
Deze asbestanalyses kunnen we nog steeds tegen gereduceerde prijs laten uitvoeren bij Vinçotte environment.

7. Groendaken:

In 2016 is er een groepsaankoop opgestart voor groendaken.
In Mortsel info werd er een oproep voor kandidaat kopers gepubliceerd.
Daarnaast werden meerdere potentiele leveranciers aangesproken. Uit de verschillende bedieningen werd de gunstigste aanbieder geselecteerd (Werner Breesch - Groendak Antwerpen -www.groendak.info).

Op 17 november 2016 werden alle geïnteresseerden (41 personen, deels van de oproep in Mortsel Info én extra personen door publicatie van het infomoment) samengebracht op het stadhuis.

Dit resulteerde tot nu toe in de vraag van 20 personen voor een gratis plaatsbezoek en offerte.

Zelfs als maar een deel van de geïnteresseerden overgaat tot het effectief plaatsen van een groendak, zal dit het aantal groendaken in Mortsel een serieuze boost geven.

10. Vertegenwoordiging in andere overlegorganen

a. Burenraad Agfa-Gevaert:

De burenraad Agfa-Gevaert kwam 28 juni 2016 samen

Thema's:
- Bodemsanering Gevaert 1 en 2 – stand van zaken
- Ontwikkeling Gevaert 4 – stand van zaken
- Plan verkeerssituatie Hendrik Kuypersstraat en omliggende straten site
- Ontwikkelingsplannen kasteeltje Deurnestraat
- Warmtenet
- Klachtenregister, toetsing achtergrondlawaai Agfa t.o.v. wetgeving, burencommunicatie.

b. Overlegcomité luchthaven Antwerpen:

In de nieuwe milieuvergunning van de luchthaven Deurne is de verplichting opgenomen om een overlegorgaan op te richten met de omwonenden (buurgemeenten + Boechout) dat tweemaal per jaar samenkomt.

In dit overlegcomité is de Mortselse milieuraad ook vertegenwoordigd door Marc Tobback (en Griet Lambert als reserve-vertegenwoordiger).

Op elke vergadering komen volgende punten aan bod:
- Bespreking van het klachtenregister en het gegeven gevolg aan de klachten.
- Bespreking van het overzicht van de uitzonderlijk uitgevoerde nachtvluchten.

In de vergadering van midden het jaar worden de geluidscontouren en analyseresultaten van het geluidsmeetnet besproken.

c. Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening:

De milieuraad heeft een vertegenwoordiger in de Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening.

Jan Desmyter is bij de wedersamenstelling in 2013 opnieuw aangenomen als effectief lid van de GECORO.

d. Adviesraad Wonen Mortsel:

De stedelijke Adviesraad Wonen Mortsel (AWM) is een advies-, inspraak-, en overlegorgaan dat in november 2007 opgericht werd.
Het heeft volgende doelstellingen:
- Op vraag van het stadsbestuur of op eigen initiatief adviezen uitbrengen over het gemeentelijk woonbeleid
- De inspraak van buurtbewoners stimuleren en bevorderen.
- Het overleg tussen maatschappijen, verenigingen, bonden en besturen tot stand brengen.

Annemie Creemers nam namens de milieuraad deel aan de vergaderingen.

11. Globale evaluatie van de werking van de milieuraad

Structuur en werking van de milieuraad

In tegenstelling tot andere adviesraden heeft de milieuraad een open structuur. De raad werkt enkel met personen die op vrijwillige wijze deelnemen aan de activiteiten. Dit is óók het geval voor de afgevaardigden van de verschillende doelgroepen.

Buurgemeenten, studiediensten, maar ook leden en deelnemers, reageren positief op deze werkingsstructuur en hebben lovende commentaren over de openheid, de transparantie en de dynamische wijze waarop ingespeeld wordt op de diverse thema's. Ook de acties en initiatieven, de zichtbaarheid op het internet en de externe communicatie dragen bij tot de goede naam van de Mortselse milieuraad.

De open structuur staat mee borg voor de motivatie van de deelnemers en draagt bij tot de onafhankelijkheid van de adviezen. Anderzijds heeft deze samenstelling als nadeel dat de representativiteit van de leden door sommigen in twijfel getrokken wordt.

De milieuraad stelt adviezen op uitgaande van het algemeen belang. De adviezen zijn niet gekleurd door de persoonlijke belangen van individuele leden (de voorzitter en secretaris zien hierop toe) en worden opgesteld met de beschikbare kennis en achtergrond van de (aanwezige) leden.

De vergaderfrequentie van één keer per maand vergt een belangrijke inspanning van leden en bestuur. Het gevoel overheerst dat deze frequentie noodzakelijk is om de stedelijke milieuproblematiek goed, diepgaand en kort op de bal op te volgen. Toch is de milieuraad er meestal in geslaagd de vergaderingen binnen het voorziene tijdsschema van 2 uur af te werken door zo efficiënt mogelijk te vergaderen.

De vergaderingen van de milieuraad staan zoals hierboven gesteld open voor alle burgers. Om de bredere bevolking te bereiken, wordt er intensief gewerkt aan de externe communicatie. Maar deze communicatie volstaat niet om breed belangstellenden te kunnen werven. Het blijkt steeds moeilijker om mensen zich te laten engageren.

Deelnemers en thema's in 2016

Op het vlak van de aanwezigheid van de diverse betrokken maatschappelijke geledingen is en blijft er verbetering mogelijk. Bepaalde verenigingen of instanties hebben immers geen vertegenwoordiging. We willen in 2017 nogmaals een oproep doen aan middenveldorganisaties om iemand af te vaardigen in de milieuraad. Daarnaast zullen de andere Mortselse adviesraden gecontacteerd worden om de mogelijkheden tot een nauwere samenwerking en betere onderlinge communicatie af te tasten.

De evenwichtige aanwezigheid van (in de milieuraad stemgerechtigde) mannen en vrouwen blijft voor de milieuraad moeilijk haalbaar vanwege de open en weinig stuurbare samenstelling.

Het aantal belangstellenden voor de vergaderingen is in 2016 licht gedaald. De gemiddelde leeftijd van de leden blijft hoog. Een pasklare oplossing om de milieuraad te verjongen en te verbreden is nog niet gevonden, maar ook in 2017 zal dit een werkpunt blijven.

Ook het motiveren van de bestaande leden blijft een belangrijk aandachtspunt. De belangrijkste factoren die kunnen leiden tot engagement, zijn aanwezig in de milieuraad: autonomie, competentie en verbondenheid. De essentiële elementen om vrijwilligers dan weer aan boord te houden zijn: waardering, erkenning én tastbare resultaten van het werk.

De Mortselse milieuraad beschikt over een website (http://www.milieuraadmortsel.be), waarop alle informatie die beschikbaar is binnen de milieuraad "à la minute" gepubliceerd wordt.

Wat de themavergaderingen betreft, moet verwezen worden naar de vergadering van 17 november 2016 die in het teken van de samenaankoop van groendaken. De voor de samenaankoop geselecteerde leverancier (Werner Breesch - Groendak Antwerpen) gaf een uitgebreide voorstelling van de verschillende systemen (lagen opbouw en cassettes) met hun voor- en nadelen. Er was eveneens aandacht voor het na-isoleren van daken in combinatie met een groendak. Aan deze infoavond participeerden uiteindelijk 41 personen, waarvan een deel die zich ingeschreven hadden op de eerdere projectoproep. Daarnaast weren er ook personen die de aankondiging voor de infoavond in de pers gelezen hadden.

Interactie met het beleid

De milieuraad moet uiteraard vanuit het beleid ook de kans krijgen om haar rol ten volle te kunnen spelen. In die zin is het uiteraard opportuun de raad vroeg genoeg in het beleidsproces te betrekken. De (al dan niet formele) adviezen van de milieuraad kunnen immers een meerwaarde betekenen voor het stadsbestuur.

In 2016 heeft de milieuraad de stad enkel informeel geadviseerd. Dit was mogelijk omdat schepen Steve D'Hulster de milieuraad regelmatig informeerde over de planen van de stad én de opmerkingen van de milieuraad hierop meenam in de verdere beleidsbeslissingen.

De milieuraad streeft er naar een bron te zijn van nieuwe ideeën en expertise aan te bieden over vele dossiers. De milieuraad kan ook als een klankbord en forum dienen voor maatschappelijke discussie over beleidsmaatregelen die in de steigers staan. Onder gecontroleerde omstandigheden kunnen beleidsmaatregelen aan een gemotiveerd publiek voorgelegd worden.

De milieuraad wil zich open en constructief opstellen, en dus niet tegen, maar samen met het beleid. Uitgaande van objectieve en wetenschappelijk onderbouwde gegevens en een realistisch wereldbeeld waarin plaats is voor nuance, gaat de milieuraad actief op zoek naar win-winsituaties. Moeilijke thema's worden niet uit de weg gegaan. Meningsverschillen zijn er dus ongetwijfeld. Het streefdoel is echter consensusadviezen uit te brengen.

Woord van dank

Tot slot willen we alle leden van de milieuraad danken voor hun inzet in 2016, en in het bijzonder de leden en deelnemers die in hun vrije tijd meegewerkt hebben om de verschillende acties vlot te laten verlopen en ze zo tot een goed einde te brengen.

J. Desmyter	M. Tobback
Voorzitter	Secretaris

12. Bijlagen:

a. Bijlage 1: Detail inkomsten en uitgaven voor werking milieuraad

Nr	Datum	Categorie	Memo	Bedrag	Balans
	31/12/2015	eindsaldo 2015		0,00	4741,35
95	1/01/2016	intresten 2015		1,36	4742,71
1a	4/01/2016	losse verkoop bijenhotel	Acties: bijenhotel	14,50	4757,21
1b	4/01/2016	losse verkoop nestkastjes	Acties: nestkastenactie	24,50	4781,71
2a	11/01/2016	nieuwjaarsdrink	Werkingskosten: administratie	-26,60	4755,11
2b	11/01/2016	nieuwjaarsdrink	Werkingskosten: administratie	-19,70	4735,41
3	14/01/2016	inbinden jaarverslag	Werkingskosten: administratie	-33,00	4702,41
4	14/01/2016	bijen 07	Acties: bijenhotel	27,00	4729,41
5a	29/02/2016	kip 02	Acties: kippenactie	16,00	4745,41
5b	29/02/2016	kip 05	Acties: kippenactie	16,00	4761,41
6a	1/03/2016	bijen 05	Acties: bijenhotel	15,50	4776,91
6b	1/03/2016	kip 01	Acties: kippenactie	32,00	4808,91
8	3/03/2016	kip 07	Acties: kippenactie	16,00	4824,91
9	4/03/2016	kip 06	Acties: kippenactie	32,00	4856,91
10a	8/03/2016	bijen 02	Acties: bijenhotel	15,85	4872,76
10b	8/03/2016	bijen 12	Acties: bijenhotel	15,50	4888,26
11	9/03/2016	bijen 06	Acties: bijenhotel	27,00	4915,26
12a	10/03/2016	toelage 2016	Werkingsmiddelen stad	1200,00	6115,26
12b	10/03/2016	bijen 01	Acties: bijenhotel	15,50	6130,76
12c	10/03/2016	bijen 13	Acties: bijenhotel	23,00	6153,76
12d	10/03/2016	bijen 14	Acties: bijenhotel	15,50	6169,26
13	10/03/2016	bijen 15	Acties: bijenhotel	15,50	6184,76
14a	15/03/2016	kip 08	Acties: kippenactie	24,00	6208,76
14b	15/03/2016	bijen 09	Acties: bijenhotel	15,50	6224,26
14c	15/03/2016	Bijen 03	Acties: bijenhotel	15,50	6239,76
15	16/03/2016	kip 03	Acties: kippenactie	48,00	6287,76
16a	17/03/2016	bijen 04	Acties: bijenhotel	15,50	6303,26
16b	17/03/2016	kip 10	Acties: kippenactie	16,00	6319,26
17	18/03/2016	bijen 10	Acties: bijenhotel	14,00	6333,26
18	21/03/2016	bijen 02	Acties: bijenhotel	-0,35	6332,91
19	22/03/2016	kip 04	Acties: kippenactie	24,00	6356,91
20b	29/03/2016	aankoop bijenhotels	Acties: bijenhotel	-568,22	5788,69
20a	29/03/2016	kip 11	Acties: kippenactie	32,00	5820,69
20c	29/03/2016	Bijen10	Acties: bijenhotel	1,50	5822,19
21	30/03/2016	kip 15	Acties: kippenactie	32,00	5854,19
22	5/04/2016	kip 16	Acties: kippenactie	16,00	5870,19
23	18/04/2016	kip 13	Acties: kippenactie	16,00	5886,19
23b	18/04/2016	losse verkoop 9 nestkastjes	Acties: nestkastenactie	41,50	5927,69
23c	18/04/2016	losse verkoop 6 insectenhotels	Acties: bijenhotel	81,00	6008,69
24a	19/04/2016	kip 12	Acties: kippenactie	8,00	6016,69
24b	19/04/2016	kip 14	Acties: kippenactie	24,00	6040,69
25	29/04/2016	kip 9	Acties: kippenactie	72,00	6112,69
26	14/05/2016	graan/schelpen en eieren kippenactie	Acties: kippenactie	-24,40	6088,29

Nr	Datum	Categorie	Memo	Bedrag	Balans
27	1/06/2016	aankoop 57 kippen	Acties: kippenactie	-424,00	5664,29
28	24/06/2016	asbestanalyse	Acties: asbest (analysen)	27,00	5691,29
29a	28/06/2016	domeinnaam	werkingskosten: website	-28,66	5662,63
29b	28/06/2016	telefoonkosten kippenactie	Acties: kippenactie	-3,11	5659,52
32	12/07/2016	asbest 136	Acties: asbest (analysen)	27,00	5686,52
33	12/07/2016	asbest 137	Acties: asbest (analysen)	27,00	5713,52
34a	6/09/2016	behaag 01	Acties: behaagactie	20,00	5733,52
34b	6/09/2016	behaag 02	Acties: behaagactie	17,00	5750,52
35	8/09/2016	behaag 03	Acties: behaagactie	3,00	5753,52
36	9/09/2016	behaag 04	Acties: behaagactie	60,00	5813,52
37	10/09/2016	asbestanalyse	Acties: asbest (analysen)	-26,62	5786,90
38	13/09/2016	behaag 05	Acties: behaagactie	29,00	5815,90
39	19/09/2016	asbestanalyse	Acties: asbest (analysen)	-53,24	5762,66
40	20/09/2016	behaag 06	Acties: behaagactie	48,00	5810,66
41	28/09/2016	behaag 07	Acties: behaagactie	20,00	5830,66
42	29/09/2016	Nest 01	Acties: nestkastenactie	10,50	5841,16
43	3/10/2016	behaag 08	Acties: behaagactie	9,00	5850,16
44	4/10/2016	Nest 02	Acties: nestkastenactie	6,50	5856,66
45	5/10/2016	behaag 10	Acties: behaagactie	40,00	5896,66
46a	6/10/2016	behaag 15	Acties: behaagactie	57,00	5953,66
46b	6/10/2016	behaag 12	Acties: behaagactie	19,00	5972,66
46c	6/10/2016	behaag 23	Acties: behaagactie	15,00	5987,66
46d	6/10/2016	behaag 17	Acties: behaagactie	8,00	5995,66
46e	6/10/2016	behaag 17	Acties: behaagactie	20,00	6015,66
47	7/10/2016	Nest 04	Acties: nestkastenactie	8,00	6023,66
48	10/10/2016	behaag 14	Acties: behaagactie	51,00	6074,66
49a	11/10/2016	behaag 20	Acties: behaagactie	32,00	6106,66
49b	11/10/2016	behaag 23	Acties: behaagactie	31,00	6137,66
49c	11/10/2016	behaag 13	Acties: behaagactie	40,00	6177,66
50a	12/10/2016	behaag 24	Acties: behaagactie	180,00	6357,66
50b	12/10/2016	behaag 25	Acties: behaagactie	20,00	6377,66
49d	11/10/2016	behaag 16	Acties: behaagactie	27,00	6404,66
49e	11/10/2016	behaag 09	Acties: behaagactie	20,00	6424,66
50c	12/10/2016	behaag 26	Acties: behaagactie	120,00	6544,66
50d	12/10/2016	behaag 19	Acties: behaagactie	120,00	6664,66
51a	13/10/2016	Nest 05	Acties: nestkastenactie	6,50	6671,16
51b	13/10/2016	behaag 27	Acties: behaagactie	70,00	6741,16
51c	13/10/2016	behaag 29	Acties: nestkastenactie	14,50	6755,66
51d	13/10/2016	behaag 30	Acties: behaagactie	10,00	6765,66
51e	13/10/2016	behaag 28	Acties: behaagactie	40,00	6805,66
51f	13/10/2016	nest 03	Acties: nestkastenactie	8,00	6813,66
51g	13/10/2016	Nest 06	Acties: nestkastenactie	14,50	6828,16
52a	14/10/2016	behaag 31	Acties: behaagactie	17,00	6845,16
52b	14/10/2016	behaag 32	Acties: behaagactie	52,00	6897,16
53a	17/10/2016	behaag 11	Acties: behaagactie	21,00	6918,16
53b	17/10/2016	behaag 33	Acties: behaagactie	17,00	6935,16
53c	17/10/2016	behaag 34	Acties: behaagactie	18,00	6953,16
53d	17/10/2016	nest 08	Acties: nestkastenactie	9,00	6962,16

Nr	Datum	Categorie	Memo	Bedrag	Balans
53e	17/10/2016	behaag 21	Acties: behaagactie	59,00	7021,16
54a	18/10/2016	nest 09	Acties: nestkastenactie	20,00	7041,16
54b	18/10/2016	behaag 35	Acties: behaagactie	272,00	7313,16
54c	18/10/2016	behaag 36	Acties: behaagactie	40,00	7353,16
54d	18/10/2016	behaag 37	Acties: behaagactie	27,00	7380,16
55a	19/10/2016	nest 10	Acties: nestkastenactie	10,50	7390,66
55b	19/10/2016	nest 07	Acties: nestkastenactie	6,50	7397,16
56a	20/10/2016	nest 14	Acties: nestkastenactie	4,00	7401,16
56b	20/10/2016	nest 15	Acties: nestkastenactie	34,00	7435,16
56c	20/10/2016	nest 16	Acties: nestkastenactie	10,00	7445,16
57a	21/01/2016	nest 14	Acties: nestkastenactie	6,50	7451,66
57b	21/01/2016	bestelling hagen	Acties: behaagactie	-1746,00	5705,66
57c	21/10/2016	behaag 18	Acties: behaagactie	60,00	5765,66
58a	24/10/2016	omslagen	Werkingskosten: bureelkosten	-15,98	5749,68
58b	24/10/2016	nest 13	Acties: nestkastenactie	14,00	5763,68
59a	25/10/2016	nest 12	Acties: nestkastenactie	5,00	5768,68
59b	25/10/2016	behaag 38	Acties: behaagactie	22,50	5791,18
59c	25/10/2016	nest 19	Acties: nestkastenactie	5,00	5796,18
60	27/10/2016	nest 20	Acties: nestkastenactie	4,00	5800,18
61	28/10/2016	nest 21	Acties: nestkastenactie	6,50	5806,68
62	31/10/2016	nest 17	Acties: nestkastenactie	18,50	5825,18
63	2/11/2016	nest 24	Acties: nestkastenactie	5,00	5830,18
64a	7/11/20016	nest 22	Acties: nestkastenactie	15,00	5845,18
64b	7/11/2016	bestelling nestkasten en insectenhotels	Acties: bijenhotel	-372,00	5473,18
64b	7/11/2016	bestelling nestkasten en insectenhotels	Acties: nestkastenactie	-371,65	5101,53
65a	28/11/2016	losse verkoop nestkast	Acties: nestkastenactie	4,00	5105,53
65b	28/11/2016	losse verkoop bijenhotel	Acties: bijenhotel	15,50	5121,03
65c	28/11/2016	nest 23	Acties: nestkastenactie	4,00	5125,03
66a	29/11/2016	nest 18	Acties: nestkastenactie	13,00	5138,03
67	30/11/2016	eten medewerkers behaag	Acties: behaagactie	-9,80	5128,23
68	12/12/2016	onkostennota smoestuinshow	werkingskosten: sensibilisatie	-200,00	4928,23
	29/12/2016	Asbestanalysen	Acties: asbestactie	54,00	4982,23
	31/12/2016	eindsaldo 2016			4982,23